

Islam Ki Do Buniyadi Shikshaye

Maulana Jalil Ahsan Nadwi Rh.

Rahe Amal Hindi se lipyantaran kiya he.

‘Note:- Hadees ki Rivayat ka khulasa he.’

Bismillahirrahmanirrahim

*Muslim, Hazrat Jarir Ibne Abdullah Rd.

Ham Rasulullahﷺ ki khidmat me subah ke waqt baithe huve the ki itne me kuchh log aaye talvare bandhe huve, mote kambal lapete huve, unke badan ka ziyadatar hissa nanga tha aur unme se ziyadatar log muzar ke kabile se the, balki sabhi muzari the. Unki gurbat aur fakiri ko dekh kar Aapﷺ ka chehra pareshani ki vajah se pila pad gaya, fir aap ghar me gaye aur bahar aye, Hazrat Bilal Rd ko hukam diya ki vo azaan de (namaz ka waqt ho chuk tha) to Hazrat Bilal Rd ne azaan aur fir takbir kahi,

Aapﷺ ne namaz padhayi, aur namaz ke baad takrir farmayi jis me aap ne surah nisa ki pehli ayat aur surah hashr ke akhiri ruku ki pehli ayat tilavat ki aur uske baad farmaya, logo ko chahiye ki Allah ki rah me sadka (dan) de, dinar de, dirham de, kapade de, gehun ka ek sa de, khajur ka ek sa de. Yaha takki Aapﷺ ne farmaya agar kisi ke pas khajur ka adha tukda ho to vo vahi de.

Takrir sunne ke baad ansar ka ek adami apne haath me ek theli liye huve aya jo hath me samati nahi thi fir logo ne ek ke baad ek sadka (dan) dena shuru kiya, yaha tak ki mene galla aur kapade ke do dher dekhe. Logo ke is tarah sadka dene se Aapﷺ ka chehra damak utha jaise ki sone ka pani chadha diya gaya he, fir Aapﷺ ne farmaya jo shakhs islam me koyi achchha tarika shuru kare usko uska badla milega aur jo log is achchhe tarike par baad me amal

karenge unka bhi ajar usko milega aur ye ki kaam karne valo ke badle me se koyi kami nahi ki jayegi aur jisne islam me kisi bure tarike ko raij kiya to use uska gunah hoga aur baad me jo log us bure tarike par chalenge to uska gunah bhi uske nama e aamal me likha jayega. Bagair is ke ki un amal karne valo ke gunah me koyi kami ho.

Islam ki do buniyadi shikshaye he, pehle tauhid, dusra Allah ke mohtaj va garib bando par rahmat va shafakat karna, yahi vajah he ki Aapﷺ ka chehra pareshani ki vajah se pila pad gaya, aur jab unke liye kapado aur khano ka kuchhh intezam ho gaya to aap ka mubarak chehra sone ki tarah damakne laga.

Aapﷺ ne apni takrir me surah nisa ki pehli ayat padhi, jiska tarjuma ye he "ae logo! apne palne vale ke gusse se bachne ki fikar karo jisne tum ko ek jan

yani ek baap se paida kiya, aur usse uska joda banaya aur un dono se duniya me bahut se mard va aurat faila diye to apne palne vale khalik yani Allah ki nafarmani se bachne ki fikar karo jiska nam lekar tum ek dusare se apna hak maangte ho, aur rishtedari ka lihaj karo aur unke hukuk ko pura karo, hakikat me Allah tumhari nigrani kar raha he".
Is ayat me Allah taala ne do baate farmayi he. Ek vahadat e ilah, aur dusra vahadat e bani adam. Vahadat e ilah ka matlab ye he ki sirf Allah ibadat va itaat ka hakdar he is ka nam tauhid he. Aur vahadat e bani adam ka matlab ye he ki sare insan ek maa baap ki aulad he, isliye unke bich rahmat va shafakat ki buniyad par mamla hona chahiye. Un garibo ko dekhkar sadka ke liye apil karte huve Aapﷺ ka is ayat ko padhna saftaur par is baat ki taraf ishara karta

he ki society ke garibo ki madad na karna Allah ki narazgi aur gussa ka sabab banta he.

Aur surah hashr ki jo ayat Aapﷺ ne padhi uska tarjuma ye he "ae logo! Jo imaan laye ho, Allah ke gussa se daro, aur har adami ko is baat par nazar rakhna chahiye ki vo kal (kayamat) ke liye kya zakhira jama kar raha he. Ae logo! Allah ke gussa se daro Allah janta he tumhare un kamo ko jo tum karte ho." Ye ayat padhkar Aapﷺ ne is baat ki taraf ishara farmaya ki garibo par jo mal kharch kiya jata he vo adami ke liye akhirat me zakhira banta he, vo barbad nahi hota. Jis adami ne sabse pehle sadka kiya tha uski Aapﷺ ne tarif farmayi aur bataya ki usko apne sadke ka bhi savab milega, aur is baat par bhi usko badla milega ki usko dekh kar aur logo me bhi sadka karne ka jazba paida huva.